

HARBIY VATANPARVARLIK TARBIYASINING MAZMUN MOHIYATI.

Azimov Farxod Abdixalimovich

FarDu HTF o`qituvchisi

Annotatsiya: *Yoshlarni O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari safida xizmat qilish uchun tayyorlash Davlat miqyosidagi vazifa. SHu vazifani hal qilishda chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik, jumladan fuqaro muxofazasi bo'yicha tayyorgarlik o'quv dasturidagi majburiy fan bo'lib, umumta'lim o'quv muassasalarida, o'rta maxsus va o'rta kasb – hunar ta'limi muassasalarida chaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik o'qituvchilari tomonidan bitirish yili arafasida kurslardan yoki sinflardan boshlab o'tilishi O'zbekiston Respublikasi „Umumiy harbiy majburiyat va harbiy xizmat to'g'risida”gi qonunining 13 – moddasiga belgilab berilgan. Ushbu masalaning muhimligi e'tiborga olingan holda Oliy ta'lim bilim yurtlaridagi „CHaqiriqqacha harbiy ta'lim” yo'nalishi, ya'ni bo'lajak „CHaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik” o'qituvchilarini tayyorlashdagi asosiy fanlardan biri hisoblangan „Harbiy-vatanparvarlik tarbiyasi” fani kiritilgan.*

Kalit so'zlar: *harbiy vatanparvarlik, ooliy ta'lim, pedagogic jamoa, o'quvv dasturi, harbiy tayyorgarlik.*

Talaba – yoshlar harbiy vatanparvarlik tarbiyasining nazariy va amaliy bilimlariga ega bo'lishi, ularni har taraflama harbiy xizmatga tayyorlash va Mustaqil O'zbekiston ravnaqini himoya qilish bo'yicha o'z burchini ado etish – o'quv yurtlari pedagogik jamoalarining muhim vazifalaridan biri hisoblanadi. Uni muvaffaqiyatli hal etishda "Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi" fani yordam beradi.

O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarida o'quvchilarni xizmat qilishga ma'naviy – siyosiy, psixologik va jismoniy jihatdan tayyorlashning tashkili, mazmuni, shakllari va uslublarini tashkil qiladi.

"Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi" fanining asosiy vazifalari quyidagilar:

Birinchidan, o'quv yurtlarida o'rganiladigan boshqa fanlar bilan bog'langan holda talabalarni milliy vatanparvarlik ruhida o'z Vatani himoyasiga qo'lida qurol bilan chiqishga doim tayyor bo'lishga tarbiyalash;

Ikkinchidan, talabalarda pedagogik xislatlarni rivojlantirish, yangi jamiyatning faol, ongli quruvchilari, milliy mustaqillik g'oyalariga sadoqatli, mehnatkash, jasoratli va o'z Vatani uchun hayotini beradigan insonlarni etishtirish;

Uchinchidan, talabalarni "Harbiy vatanparvarlik tarbiya" masalari bo'yicha nazariy va amaliy bilimlari bilan qurollantirish, ularda o'rta o'quv muassasalar, litseylar, kollejlardagi «CHaqiruvga qadar boshlang'ich tayyorgarlik” o'qituvchisiga xos bo'lgan lavozimda o'quv-tarbiyaviy ishning tashkil etilishi va o'tkazilishi bo'yicha ko'nikma va qobiliyatlarini shakllantirish.

Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi bo'yicha masalalar boshlang'ich harbiy tayyorgarlik fanni o'rganish natijasida talabalar quyidagilarni bilishi kerak:

- o'rta maxsus va kasb – hunar ta'lim o'quv yurtlaridagi „YOshlarning chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayyorgarligi“ mashg'ulotlari davomida va darsdan tashqari tadbirlr, shakl va metodlari, mudofaa va sport ishlarini tashkil qilish va o'tkazish metodikasini;

- "Vatanparvar", "Salomatlik" normalari va "SHunqorlar" harbiy sport o'yinini tashkil qilish va o'tkazishni, o'quv-dala mashg'ulotlarini o'tkazish, „YOshlarning chaqiriqqa qadar boshlang'ich tayyorgarligi“ fanining tugashiga bag'ishlangan bayramlarni o'tkazishni.

"Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi" fanini o'rganish natijasida talabalar quyidagilarni bajara olishi zarur:

- o'quvchilar harbiy vatanparvarlik tarbiyasi bo'yicha o'rta maxsus talim o'quv yurtlaridagi tadbirlarni rejalashtirish va amalga oshirish, ya'ni halqimiz jangovar va mehnat shuhratiga sazovor bo'lgan joylariga safarlar uyushtirish;

- urush va mehnat faxriylari bilan uchrashuvlar tashkil qilish, Qurolli Kuchlar askarlari bilan uchrashuvlar o'tkazish;

- harbiy vatanparvarlik mavzusi bo'yicha nazariy konferensiyalar o'tkazish, harbiy Oliy bilim yurtlarida o'qish uchun nomzodlar tanlash va tayyorlash;

- harbiy ish asoslarini o'rganish uchun harbiy to'garaklar tashkil qilish.

Mazkur fanni o'rganish jarayonida har bir talaba mustaqil ravishda harbiy vatanparvarlik mavzusida 4-5 ma'ruza tayyorlashi (doklad, referat) shart.

Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi – yoshlar tarbiyasining samaradorligiga qanday erishiladi.

Mamlakatimiz mudofaasini mustahkamlash masalalarini muvaffaqiyatli hal etish yoshlar tarbiyasi, siyosiy ongi, mehnat faoliyati va ilmiy-texnika rivojlanishi tezligi bilan chambarchas bog'liqdir.

Tarbiyalash - bu insonlarni jamiyat uchun jismoniy - aqliy mehnatga yoki boshqa foydali faoliyatga yo'naltirish, shu bilan birga ko'p qirrali ijtimoiy vazifalarni bajarishga tayyorlashning ob'ektiv asoslangan jarayonlardan iborat. Harbiy vatanparvarlik tarbiyasi uning ajralmas qismi hisoblanadi.

Harbiy vatanparvarlik tarbiyasining metodologiyasi va ilmiy asoslari insoniyat omiliga nisbatan qo'llaniladi. Bu tushunchaga insonning g'oyaviy-siyosiy, ma'naviy jismoniy va boshqa fazilatlarini yig'indisi kiradi.

Harbiy vatanparvarlik tarbiyasining nazariy va amaliy asoslarida O'zbekiston Konstitutsiyasi, O'zbekiston Respubikasi Prezidentining Vatanparvarlik va mustaqil Vatan himoyasi haqida g'oyalari, Oliy Majlis qonun va qarorlari, Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligi, Halq ta'limi vazirligi, Mudofaa vazirligining buyruq va ko'rsatmalari, harbiy pedagogika va psixologiya, harbiy fanlar va boshqa qoida hamda me'yoriy hujjatlar o'rin olgan.

Vatan himoyasi haqidagi asosiy hujjat davlatimizning „Mudofaa to‘g‘risida“gi Qonunida aks etgan. Ushbu Qonun mudofaani tashkil etishning hamda O‘zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlarni boshqarishning huquqiy asoslarini belgilab, mamlakat mudofaasini ta‘minlashda davlat organlarining vakolatlarini, shuningdek fuqarolarning o‘zini o‘zi boshqarish organlari, korxonalar, muassasalar, tashkilotlar va fuqarolar ishtirokini aniqlab beradi.

„Mudofaa to‘g‘risida“gi Qonunida alohida mamlakat mudofaasi xususiyatiga ega bo‘lib, Qurolli Kuchlarni tajavo‘zkorliklarni bartaraf etish va qaytarishga tayyorlash, Vatan himoyasi uchun muhim ahamiyatga ega bo‘lgan fikrlar tizimini tashkil etadi. Harbiy xavf potensial manbalari mavjud ekan O‘zbekiston zaruriy etarlilik darajasida davlat mudofaa qudratini mustahkamlashi zarur.

Xavf-xatar tug‘ilishi mumkin bo‘lgan sabablar:

1. Dunyoning turli mintaqalarida qurollangan guruhlarining bir joyga to‘planishining yuqori darajasi;
2. Dunyo bo‘yicha siyosiy vaziyatning kuchayishi;
3. Alohida davlatlar va davlat bloklarining o‘z siyosatlarini kuch bilan hal qilishi;
4. Ba‘zi davlatlarning boshqa mamlakatlar chegarasi yaqinida o‘z qurolli kuchlari guruhlarini kuchaytirishga intilishi;
5. CHegaradosh mamlakatlarda yuzaga kelgan siyosiy ahvolning o‘zgaruvchanligi va ularning kuchayishi imkoniyati mavjudligi;
6. Ba‘zi bir Davlatlarning Markaziy Osiyo mintaqasidagi malakatlarga o‘z ta‘sirini kuchaytirishga intilishi;
7. Siyosiy ekstremist guruhlar, noqonuniy-harbiy uyushmalar tomonidan tashkil qilingan terroristik aktlar. SHu bilan birga millatlar orasida buzg‘unchilik siyosatning olib borilish faoliyati.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YHATI:

1. Defense Doctrine of the Republic of Uzbekistan, T, 2018
2. Law of the Republic of Uzbekistan "On Defense", T, 2017
3. "About the general military duty and military service" of the Republic of Uzbekistan
4. The Concept of educating the youth in the spirit of patriotism of the Republic of Uzbekistan, T, 2018.
- 5 Regulations of the Republic of Uzbekistan on pre-conscription training, T, 2018,
6. Regulations of military-sports games "Shunkorlar". 1999y.
7. A.I.Ibragimov. X.X.Sultonov "Sense of homeland" T. 1996 y.
8. "Protection of the homeland is a sacred duty" Military Publishing House, 2000
9. "Vatanparvar" newspaper of the Ministry of Defense of the Republic of Uzbekistan

10. "Journal of the Armed Forces of Uzbekistan" of the Ministry of Defense of the Republic of Uzbekistan